

Värdegrund för Brandskyddsföreningens Civila insatspersoner

Brandskyddsföreningen är en allmännyttig ideell förening som arbetar och driver opinion för ett brandsäkert och hållbart Sverige. För Brandskyddsföreningen är det viktigt att vara och uppfattas som en trovärdig samhällsaktör. Denna värdegrund syftar till att tydliggöra hur Brandskyddsföreningen ska bedriva sin verksamhet på ett etiskt och hållbart sätt så att förtroendet upprätthålls. Den omfattar alla personer och samarbeten som görs som en del av verksamheten för Civila insatspersoner (CIP).

Bakgrund

En levande värdegrund är en förutsättning för att människor som behöver hjälp från samhället och ringer 112 ska uppfatta frivilliga CIP:s respons som legitim. För att någon som vill bli frivillig CIP ska uppfattas som genuin behöver viljan botten i en värdegrund, där orsaken till att engagera sig är omsorg och att viljan att bidra till säkerhet och hållbarhet. Värdegrunden är också avgörande för att konceptet CIP ska leva upp till de krav och förväntningar som samhället har vad gäller såväl utförande av uppgiften som de bredare effekterna på samhället.

Värdegrunden är formaliserad i skrift men utgörs också av värderingar, normer och traditioner. Den kan bara observeras i form av handlingar och rutiner. Att reflektera över sina egna, såväl som gemensamma, handlingar ger utvecklad kunskap och förståelse om etiska svårigheter i de situationer som uppstår inom uppdraget som frivillig CIP.

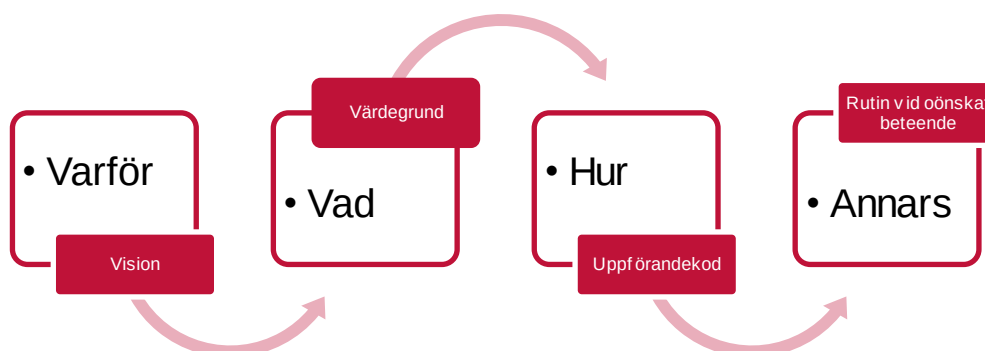
Det måste vara tydligt vad som förväntas av varje person – vad som är viktigt och vad som är mindre viktigt. De värderingar, principer och egenskaper som lyfts fram här är också samhällets. Frivilliga CIP är verksamma i situationer som är starkt förknippade med kris, alltså tillfällen när det behövs tydlighet och en väl inövad och förankrad värdegrund. Den är ett stöd för individen i det dagliga arbetet såväl som i svåra situationer. Frivilliga CIP samverkar också med andra aktörer, exempelvis blåljuspersonal, myndigheter och organisationer, och måste då sätta sitt bidrag i ett större sammanhang för verksamhetens framgång och anseende. CIP är en del av den civila beredskapen och värdegrunden utgår därför från den värdegrund Försvarsmakten antagit som del av strategin för att försvara Sverige. Att följa värdegrund och uppförandekod möjliggör och förenklar samverkan med andra samhällsaktörer.

Slutligen, och kanske viktigast, är att frivilliga CIP en integrerad del av det samhälle de har till uppgift att skydda. När vi bygger säkerhet och hållbarhet behöver vi göra det genom att spegla och förvalta de värderingar och principer som gäller i samhället i övrigt; frihet, demokrati och jämlikhet. Alla frivilliga CIP är därför också bärare av samhällets värderingar och befolkningens förtroende. Vi behöver hela tiden befästa vår värdegrund och utveckla vår verksamhet. På det sättet är Brandskyddsföreningen och CIP ett positivt bidrag till skyddet av Sverige och landets intressen, vår frihet och rätt att leva som vi själva väljer samtidigt som vi bygger ett mer brandsäkert och hållbart Sverige.

Värden och tillämpning

Vår värdegrund utgår från Brandskyddsföreningens vision och övergripande policydokument och består av tre sammanhängande delar. Första delen, värdegrunden, tydliggör syftet och hur värdegrunden ska tillämpas övergripande samt beskriver våra grundläggande värden utifrån de tre centrala begrepp som ska vägleda vårt agerande. Den andra delen är en uppförandekod som

beskriver hur värdegrunden ska tillämpas som ett stöd för individuellt agerande. Den tredje delen är en konkret rutin för hur oönskade beteenden ska hanteras.

Syfte

Brandskyddsföreningens värdegrund för Civila insatspersoner är en viljeförklaring. Den beskriver hur vi vill vara och hur vi vill bedriva vårt uppdrag. Alla som verkar inom CIP är viktiga och bidrar till hur vi ska lösa vårt uppdrag samtidigt som vi vårdar det förtroende vi har att agera i situationer där våra medmänniskor ofta är i en mycket utsatt situation. Därför krävs det att vi har en tydlig och gemensam värdegrund som vi bygger på och står upp för.

De kunskaper i brandsäkerhet och akut omhändertagande som krävs för att tekniskt kunna hjälpa räcker inte för att också skapa förtroende och säkerhet för alla i befolkningen. Hur vi uppfattas är grundläggande för att lösa uppgiften. CIP är ett uppdrag som kräver mångfald för att lyckas. Det kan vi bara uppnå genom att stå upp för de värden som möjliggör för alla att kunna delta.

Värdegrunden och uppförandekoden är inte separerade från uppdraget, de är en avgörande del av hur vi bygger förmåga att lösa uppdraget framgångsrikt. Att agera enligt vår värdegrund är att säkerställa att det sätt vi löser vår uppgift på verkligen leder till att vi löser den på bästa sätt. Värdegrundsarbete innebär därför främst att utveckla vårt sätt att agera. CIP är en praktiskt orienterad verksamhet och vårt kunnande uttrycks i handling. Därför är värdegrunden alltid relevant, oavsett om du befinner dig mitt i en olyckshändelse, deltar i utbildning eller rapporterar verksamhetens resultat.

Brandskyddsföreningens värdegrund för Civila insatspersoner utgår från demokratiska principer och slår vakt om alla människors lika värde, rättvisa och jämlikhet samt de mänskliga rättigheterna. Vi följer samhällets lagar och internationella regelverk som berör vår verksamhet. Förtroende känner inga gränser. Det du gör på din övriga fritid kan påverka förtroendet och möjligheten för dig att vara till hjälp samt skada förtroendet för såväl dig som för Brandskyddsföreningen. Alla som är verksamma inom CIP-verksamheten bör därför handla och leva enligt värdegrunden såväl i som utanför uppdraget.

Vår värdegrund kan inte tala om exakt vad som är rätt eller fel i varje enskilt fall. Vi kan i vår verksamhet ställas inför situationer där varken regler eller fullständiga lösningar finns att tillgå. Vår värdegrund, uppförandekoden samt våra kompetenser är vägledande för vårt agerande. Vi beskriver värdegrunden med tre centrala begrepp – Trovärdighet, engagemang och nyfikenhet – samt med Uppförandekoden för Civila insatspersoner. Precis som vi övar oss i vårt praktiska och tekniska kunnande, övar vi med hjälp av värdegrund och uppförandekod upp vår etiska och moraliska medvetenhet. På så vis ökar vi vår förmåga att i alla situationer, såväl pressade som

vardagliga, fatta bättre beslut. Detta sker genom reflektion, samtal och utveckling av individen, gruppen och regionen. Det är ett krav att var och en reflekterar över och gör vår värdegrund och uppförandekod till sin egen.

Värdegrundens centrala begrepp – trovärdighet, engagemang och nyfikenhet

Brandskyddsföreningens övergripande värdeord utgör grunden för hur verksamheten ska bedrivas. Inom verksamheten för Civila insatspersoner innebär det:

Trovärdiga: Vi utgår alltid från fakta, är opartiska och tydliga

Som frivilliga för Brandskyddsföreningen är vi en del av och representerar organisationen och måste därför också reflektera över vad vi säger och gör i de sammanhang där vi är aktiva inom CIP. Men att vara trovärdig inkluderar också att ”leva som vi lär” och till exempel se till att själv ha brandvarnare, brandsläckare och brandfilt hemma, att själv sträva efter att förebygga brandrisker och att utgå från fakta. Vi är pålitliga och effektiva genom att vara trogna det vi gör, följa våra instruktioner, lita på vår förmåga och att kommunicera bara det vi vet samstämmigt. Som frivillig får man naturligtvis ha sin egen uppfattning och åsikt men som frivillig CIP är du del i att skapa trygghet genom att förmedla den bild som räddningstjänsten och Brandskyddsföreningen har.

På en skadeplats är det oerhört viktigt med tydlighet. Det finns en fastställd ordning som behöver följas för allas säkerhet och för att responsen ska bli så effektiv som möjligt. Som CIP har du en viktig roll att fylla, främst innan andra är på plats. Då är det särskilt viktigt att du inte spekulerar, tar sida och att du bidrar till tydligheten – dels genom att du följer de instruktioner du får från larmoperatör och utryckningspersonal dels genom att själv vara så tydlig som möjligt, både mot dem och allmänhet. Ett uppträdande som bygger på öppenhet, ärlighet och uppriktighet stärker oss, minskar osäkerheten och ökar kvalitén i det vi gör. Därför är vi också tydliga med mål, vilja och avsikter vid allt samarbete.

Vi har förmåga och behöver kunna verka i olika sociala miljöer. Att ha kunskap om kulturella och religiösa skillnader och att respektera dessa är grundläggande för vår verksamhet. På skadeplats och i utbildningssalen är det en avgörande förutsättning för att vi ska vara trovärdiga. Vi måste ha ett öppet sinne i relationen till andra människor. I alla sammanhang är det likaså viktigt att vi behandlar varandra med respekt och ser varandras olikheter som en styrka. Vi är en inkluderande organisation där alla som är med, oavsett anställningsform, kön, ålder, etniskt ursprung, religiös övertygelse, sexuell läggning eller funktionshinder, bidrar till verksamheten och ska känna sig välkomnade och respekterade.

Trovärdighet bygger på förtroende och handlar i det långa loppet om att förväntningar och resultat sammanfaller. Både trovärdighet och förtroende stärks då allmänhetens, omvärldens, våra anställda och frivilligas förväntningar överensstämmer med hur vi faktiskt agerar.

Engagerade: Vi tar ansvar, bidrar aktivt till helheten och utvecklas tillsammans

Vi tar ansvar genom att vara lojala, både mot varandra och uppdraget. Var och en som är del i lösandet av en uppgift måste ta ansvar för resultatet. När ett beslut är fattat bidrar var och en efter bästa förmåga för att förverkliga det. Att beslut, instruktioner och regler respekteras och följs är en förutsättning för att nå resultat. Frivilliga CIP är inte räddningstjänst och ska inte agera som det. Vi har en viktig roll och behöver ägna oss åt den.

Vi bryr oss om oss själva och varandra. Vi har ett högt säkerhetsmedvetande och beaktar och minimerar riskerna i vår verksamhet. Vi visar personlig hänsyn gentemot varandra, vår

omgivning och miljö. Vi ställer upp för varandra och ingriper mot missförhållanden. Vi värnar om vår fysiska och mentala hälsa och därmed säkerheten i våra uppdrag. Vi tar aktivt avstånd från missbruk och olaglig hantering av droger.

Som frivillig CIP engagerar man sig på frivillig basis vilket medför stora krav på att arbetet ska kännas meningsfullt. En viktig aspekt av meningsfullhet är att ta vara på lokal kunskap. Ibland är volontärer också närboende och har mycket kunskap om området. Volontärer och anställda är betydelsefulla i sina respektive roller och vi strävar därför efter att utvecklas tillsammans. En volontär är inte skyldig att utföra något arbete och ska inte pressas att utföra uppgifter för vilken hen inte är kvalificerad, inte har rätt utbildning för, inte vill utföra eller inte förbundit sig att utföra. Frivillighet och engagemang ska genomsyra volontärarbetet.

Att vara engagerad innebär att vi är involverade i vårt arbete; bryr oss om att människor och egendom inte ska skadas av brand; vi vill att samhället ska bli mer hållbart, såväl ekonomiskt, ekologiskt som socialt. Vi strävar efter att de omkring oss ska uppleva att vi bidrar till att öka sammanhållningen i hela samhället och ge energi.

Nyfikna: Vi lyssnar, ställer frågor och tar till oss nya idéer och lösningar

Vi utvecklas genom att dra lärdom av våra resultat och vårt handlande. Vi lär oss både av det som var bra och det som kan bli bättre. Vår verksamhet kräver att vi har förmågan att förändra oss eller improvisera för att kunna möta nya uppgifter och situationer. Inför ett beslut bidrar vi alla med våra olika kunskaper. När ett beslut är fattat hjälps vi åt att förverkliga det.

Nyfikenhet är en av människans grundinställningar. Det är en positiv känsla som är motorn i all utveckling, både som barn, vuxna och samhälle. Som kunskapscenter för brandsäkerhet och hållbarhet är vad vi ännu *inte* vet lika viktigt som det vi vet. Nyfikenheten bidrar till välbefinnande men också till effektiva insatser. Ett lyssnande förhållningssätt innebär också ett behovsanpassat bemötande. Som CIP möter vi människor och kan också komma att själv befinna oss i potentiellt traumatiserande situationer. Vad människor behöver i sådana lägen skiljer sig åt. Genom att lyssna aktivt på sig själv och andra skapar vi stabila förutsättningar för att hjälpen ska ha bra konsekvenser också på sikt. Att bli lyssnad på är något av det mest engagerande som finns.

För att idéer ska bli lösningar måste vi också ha sätt att komma överens och agera gemensamt. Annars går inte heller en lösning att utvärdera för att förbättras. När vi står mitt i krisen kan vi ibland behöva improvisera, då krävs gedigen kunskap för att kunna agera rätt. En skadeplats är inte rätt tillfälle att börja fundera på lösningar. Därför är ett nyfiket förhållningssätt också att ständigt utbilda sig och integrera lärdomar. Ofta finns metoder att tillgå och vi behöver därför hjälpa varandra att hitta dem och att öva så att vi kan tillämpa bästa möjliga evidensbaserade förhållningssätt när det gäller!

Denna värdegrund för Civil insatsperson träder i kraft 2024-06-01 och är fastställd av Brandskyddsföreningens generalsekreterare, Mats Björs.